

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendőek. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet em 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Lukács a vádlott és nem Désy...

Írta: **Kossuth Ferenc.**

A most uralmon levő rendszer divatba hozott sok olyant, amiről régebben hallani sem lehetett. Divatba hozta a többi közt a személyes gyűlölködést a politikában. Még abban a korszakban, amidőn (1894 végén) én negyvennégy évi távollét után hazajöttem, a politikai nézeteltérések csak kivételes esetekben és akkor is nem hosszú ideig tartó személyes gyűlölködéseket támasztottak.

Emlékszem rá, hogy képviselő-ségem első éveiben, oly ülések után, amelyeken mi az ellenzéken teljes erővel védelmeztük álláspontunkat, az ülés után ellenfeleink velünk barátságosan érintkeztek és elismerték ellenzéki hivatásunk hazafiasságát. Én, aki Nyugat-Európából jöven, nem mondtam le egész életemnek addig követett szokásáról, mindenkivel szemben, a legerősebb vita közben is, udvarias voltam és maradtam. Kezdetben gúnyoltak is az ugynevezett „keztücs kezért”; de a gúnyolódási kísérletek lassankint elmaradtak és példámat mind többen és többen követték, amiért egy ízben Szilágyi Dezső elismerését is fejezte ki velem szemben.

De most hogy lehetne udvarias-ságot kívánni olyan képviselőktől, akikre az elnöki parancs ráküldte a rendőroket, azt a karhatalmat, amelyeknek hivatása a gonosztevők üldözése és letartóztatása?

Midőn tetőtől talpig uri emberek kénytelenek voltak egy rendőrközeeggel dulakodni, mert az parancsszóra képviselői jogukba gázolt, lehet-e udvariasságot kívánni attól, akit képviselői, emberi és uri jogaiiban ekképen vért sértettek? És lehet-e a régi hagyományok megtartását kívánni azoktól is, akik egyedül azért nem jártak úgy, mint számos párthiveik és barátai, mert nincs hajlandóságuk a hangos tüntetésekre?

Amint az események fejlődtek, nem vonható kétségbe az, hogy a magyar közéletre nézve valóságos szerencsétlenség volt Tisza István házelnökké választatása. Fül- és szemtanuk elbeszélése szerint annak idején Tisza Kálmán kérve-kérte az akkori minisztereket, hogy gátolják meg Tisza Istvánnak az elnöki székbe való jutását. Pedig Tisza Kálmán ismerie fiának nagy tehetségeit. E nagy tehetsége most már teljesen és tökéletesen elvesztek szegény hazánk számára. Tisza István alkalmasint nem éri meg azt, hogy a mai vagy a következő nemzedék elfelejtse, miképpen rombolta le ő a magyar parlamentarizmust s hogy e parlamentarizmus teljes újra kiépítésének lehetősége legalább is kétes; de ha lehető is lesz, ez oly mérvben fog

a bécsi kegytől függni, hogy ebből a házara nézve nagy kockázatok származhatnak.

De már jóval előbb, hogy Tisza beleült a zsarnoki székbe, az a rendszer, mely lábrakapott, visszataszító módon kezdte gyűlölködési hajlandóságát bebizonyítani.

Mindnyájan emlékezünk rá, hogy milyen vehemenciával (és mily teljesen alaptalanul) támadt boldogult Hieronymi én rám, közvetlen elődjére, mi helyt képviselőnek lépett fel, mint a jelen rendszer minisztere. Sem Magyarországon, sem sehol a világon nem látták az előtt az emberek azt, hogy egy és ugyanazon országnak és egy és ugyanazon királynak a miniszterei közül valamelyik vad gyűlölettel rontson neki közvetlen hivatali elődjének, Nekem talán jóval több politikai okom lett volna a darabontkorszakbeli közvetlen elődömet, Vörös Lászlót támadni; mégis kérdem: hallott-e valaha tölem valaki a nyilvánosság előtt rossz szót közvetlen elődömre, Vörös Lászlóra? Pedig én Vörös-Lászlóval semmi egyéni viszonyban nem voltam, míg ellenben Hieronymival igen. Hieronymi előbbeni kereskedelmi minisztersége alatt nem egyszer, mikor képviselői tisztem teljesítésében néha felkerestem, kézszerítés helyett megölelt, amikor fogadott.

Amidőn pedig miniszter voltam, elismerve az ő nagy jártasságát (és főképen boncoló, kritizáló tehetségét, melyet becsesnek tart az, aki önzetlenül keresi az igazságot), nem egy bizottságba meghívtam és ő el jött; és a bizottságok tárgyalásaiban mellett, jobbon ülve, vett részt. Mindennek dacára mindjárt a jelen rendszer kezdetén, szokott éleslátásával észrevevén ennek fejlődő irányát, azonnal a honfoglalók e vad kiáltásával rontott nekem: Huj! Huj!

És most ott vagyunk, ahová jutattott mindez! Vajjon tetszik ez a többség névleges vezérének, Lukácsnak és a tényleges vezérnek, Tiszának?

Désyt sokáig tartotta vissza Andrassy attól, hogy elmondja mindazt, amit tud; de végre a sok erőszak Désy erélyes lelkületében ellenállhatatlan kitörést idézett elő. Most úgy áll a dolog, hogy a bíróság nem engedte meg Désynek a bizonyítást olyan vádakra vonatkozólag, melyek már nemcsak a politikát, hanem az egyént is érintik. A bizonyítást Lukácsnak kellett volna követelnie, mert ha ezt nem teszi, az ellene felhozott vád, mint árnyék fogja követni ezentúl az élet útjait.

Nekem nincs szándékom az általános ismert bírói ítéletet felülvizsgálni. Ennek megvan a jogos fóruma. De azt minden józanul gondolkodó emberrel együtt megállapíthatom, hogy ilyen vádak alól csak a teljes ártatlanság bizonyítása mentheti fel a vádlottat.

A vádlott pedig a jelen esetben Lukács és nem Désy.

Azt is meglehet teljes tárgyilagossággal állapítani, hogy rossz szolgálót tettek Lukács ügyének azok, kik felhozták azt, hogy mindenkor és minden pártnak volt pártkasszája; mert maga ez az állítás a vád igazságának kerülő uton való beismerése.

A legegyszerűbb ember is megérzi és megérti, hogy itt azt kell megállapítani, vajjon a pártkasszákat — ha létezik — milyen pénzen alkották meg? Magánadakozás útján-e, vagy pedig olykép, hogy az állam négy millió nyolcszáz ezer koronával drágábban kötött meg üzleteket avégből, hogy ezt az összeget a vele szerződők a munkapárt kasszájába fizessék? Mert ebben az esetben tényleg az állam pénze folyt be egy párt pénztárába.

Csak mint példát hozom fel: nem látunk-e különbséget az így megtöltött párt-pénztár közt és aközt, amelylyel az én pártom például a Bánffy-választások alatt 1896-ban bírt? Mert akkor üres lévén a mi párt-pénztárunk, én, aki akkor is szerény anyagi viszonyok közt éltem, a magam zsebéből fizettem táviratokra és más ilyenemű költségekre nyolcszáz forintot. Pártom, a választások után (iltakozásom dacára) visszafizette nekem ezt a nyolcszáz forintot. Vajjon visszafizeti-e és kinek a munkapárt azt a bizonyos négy millió nyolcszáz ezer koronát?

Lukács most sorra tiltja ki azokat az idegen lapokat, melyek kiméletlen szavakkal fejezik ki megütközésüket afelett, ami történt; de az, hogy Magyarországra nem jöhetnek be az illető lapok, nem változtatja meg azt a felfogást, mely hasábjaiakon kifejezésre jut.

Pedig ez a felfogás terjed, mint az olajfolt!

Halálos csömör a politikai életben.

Mire várnak még a panamisták!?

Lukács László és cinkostársai elérték céljukat; undorral és megvetéssel fordít háttat ma minden jobb érzésű ember az ő politikájuknak. El fogja a csömör még a kisbürgözdí baktort is, ha munkapárti lapot vesz a kezébe, mert torkig lakott velük. Mire várnak még!? Hova akarják sülyeszteni ezt a szerencsétlen országot, melynek a legundorítóbb választási visszaélésekkel ülték a nyakára!?

A halálos ítéletet a szövetszert ellenzék már többször kimondotta rájuk. Ime, itt van a legujabb, melyet a hétfői munkapárti „ülés” alkalmából hozott:

Megdöbbenéssel látta a szövetszert ellenzék, hogy Désy Zoltánt elütötte a bíróság a Lukács László miniszterelnökkel szemben emelt vádjainak és különösen annak a vádnak bizonyíthatásától, hogy Lukács László

az állammal kötött üzletek alkalmából a Magyar Banktól állami tisztviselők útján négy millió koronát felülhaladó összeget felvett s azt sem az államkincstárba be nem szolgáltatva, sem azzal, mint állampénzzel el nem számolt, hanem a munkapárt választási költségeinek fedezésére fordította és ezzel pártját illegitim vagyoni előnyhöz juttatta. Gróf Andrássy Gyula, gróf Apponyi Albert és gróf Zichy Aladár nyilatkozatával szemben, amely Dész vádját megerősítette és magáévá tette, Lukács László a vádat még tagadni sem merete, sőt ne hogy a vád bizonyítékai nyilvánosságra kerüljenek, még azt sem kísérelte meg, hogy a nyilatkozatukban foglalt tényállításért magának a bíróságnál elégtételt szerezzen. A szövetség ellenzék előtt tehát kétségtelen, hogy azokat a képviselőket, kiknek a megválasztásához a munkapárti kassza egészben vagy részben hozzájárult: a Lukács László által jogtalanul erre a célra fordított állami pénzén választották meg és hogy az állam pénzének illetélen megszerzése és felhasználása nemcsak jogosulatlan, hanem alkotmányos és erkölcsi szempontból is feltétlenül elítélendő.

* * *

Apponyi Albert gróf ehhez a határozathoz a következő rendkívül súlyos megjegyzést fűzte:

— A szövetség ellenzék többször kifejezésre juttatta azt az álláspontját, hogy mindaddig, míg a megsértett parlamenti jogrend helyreállításának tárgyi és személyi biztosítékai meg nem adatnak, a képviselőház érdemleges munkálkodásában részt nem vehet, sőt annak folytatása elien tiltakozni kénytelen. Ehhez az okhoz, mely fennállott június negyedike óta és fennáll ma is, hozzájárult egy újabb ok, egy újabb alap, mely az imént hozott deklarációban nyer kifejezést.

Mert egészen bizonyos, hogy ha ilyen természetű vád emeltetik a kormány ellen és hogy ha annak a kormányuk két alkalom nyújtatik arra, hogy a vádlókat kényszerítse bizonyításra és a kormány ezt a két alkalmat nemcsak nem használja fel, hanem előle kitér, ez a tény bevallásával lényegileg egyenértékű. A ténynek csupán még formai tisztázása marad hátra.

Az tehát egy újabb ok, az az indirekte beigazoltnak vehető tény, hogy a mostani parlamenti többség részben olyan eszközök segítségével jött létre, amelyeknek igénybevétele után nem lehet erkölcsi jogosultsága arra, hogy a többségnek jogait gyakorolja normális módon sem, hát még olyan tufeszített módon. Ennek folytán csak megerősödött, e tények által új alapot nyert a szövetség ellenzéknek az az álláspontja, hogy a parlament érdemleges munkájában mindaddig, míg azok az előbb említett jogrendi sérelmek orvosolva nincsenek és mindaddig, míg a formai kiderítése ennek a legújabb mozzanatnak nem történt meg a megfelelő módon, mely valóságos kiderítést, nem újabb bujkálást involvál, a parlament működésében részt nem vehet, sőt az ellen tiltakoznia kell.

Arra nézve, hogy ezt a tiltakozást milyen alakban fejezi ki, esetről-esetre kell a szövetség ellenzéknek határozni, a jelenlegi körülmények közt azt tartja az intézőbizottság célszerűnek, anélkül, hogy a jövőnek prejudikálna, hogy a képviselőház ülésében mindaddig, míg újabb határozatot nem hoztunk, nem megyünk be.

— **Zöldségtermelő rabok.** A veszprémi királyi ügyészség az Aranyos-völgyben határolt zöldségtermelő-telepet rendez be. A telepen a veszprémi ügyészség foglyai fognak zöldséget, paradicsomot, salátát stb. termelni s ellátják az ugyanis drága veszprémi piacot. A tervet különösen gazdakörökben nagy színpátiával fogadták.

A miről nem szeretnek beszélni...

Hangzatos híreket olvasunk az újságokban a még mindig folyó balkáni háború borzalmasságairól s ezek a hírek legtöbbször arról beszél, hogy a sebesültek az egész vonalon hitvány és hiányos gyógykezelésben részesülnek. Ennek kapcsán pedig minduntalan eszünkbe ötlük az a körülmény, hogy hiszen a mi fiaink is ott állanak a határon kezükben a gyilkos fegyver, hogy ezzel halált osszanak, de viszont elkészülve arra is, hogy az ellenség gyilkos golyói megfosszák őket fiatal életüktől.

Nem a háború borzalmasságait akarjuk ez alkalommal lefesteni, nem akarunk rémképeket tárni az olvasó elé abban a tekintetben sem, hogy ezek a borzalmasságok esetleg hazánkat is érinthetik, de végre is az ügyeket és dolgokat figyelemmel kísérő emberbarátok lelkiismeretének meg kell szólalni időben, hogy felhívja a közfigyelmet arra, hogy bizony a mi községeinkben, sőt városaink egynémelyikében sem tudnának hamarosan százakra menő esetleges sebesülteket megfelelő gondozás alá venni.

Borzalom még csak elképzelni is, hogy pl. itt a mi vidékünkön lenne egy nagyobb ütközet és akár a mi embereink sebesültjeit tömegesen hoznák falaink közé, vajjon volna-e csak helyiség is arra, hol a sebesülteket elhelyeznénk; vajjon volna-e elég kötszer ahhoz, hogy részükre az első segítséget helyesen nyújtani képesek volnánk?

Bocsánat az erős beállításért, de amint a most folyó balkáni harcok előreláthatatlan helyzeteket tereintettek, meg kellett tehát tanulnunk azokból azt, hogy még ilyen előreláthatatlan és megdöbbentő helyzetekkel is bizonyos mértékig megküzdni tudjunk.

De hát nem is a háborús borzalmakhoz való készülődés készlet e téma feszegetésére, mert hiszen annál sokkal kisebb jelentőségű, de esetleg tömegesebb megbetegedés, akár járvány, akár baleset következtében bármely községet legkisebbtől a legnagyobbikig is sújthat és még az ilyen kisebb tömegű szerencsétlenség esetére is bizvást állíthatjuk, hogy a magyar vidékek nincsenek berendezve a betegek elhelyezésére és ápolására.

Pedig az országos betegápolási pótdó ugyan csak jelentékeny! Még jelentékenyebb lesz a jövőben, amidőn tudvalevőleg a törvényhozási intézkedések következtében az eddiginek is kétszeresére emeltetett. Mégis ezzel szemben meg kell állapítani azt a tényt, hogy a magyarországi közegészségügy és betegápolásügy teljesen rendezetlen és szervezetlen úgy, hogy ebben a tekintetben az összehasonlítást még csak meg sem szabad kísérelni fegyverszövetségesünkkel, Németországgal.

Bár a német falusi betegápolás belső szervezete ott sincs formálisan kialakítva, de legalább a német „Vöröskereszt Egyesület” még a béke időben is teljesíti a falukban is a betegápolási szolgálatot s szükség esetén azonnal kölcsönöz a községeknek ugynevezett hadi-barakkokat is a legminimálisabb költségekért, melyeket a vasutak is igen olcsón, azonnal a helyszínére szállítanak. Ha még megemlítjük azt, hogy a német „Vöröskereszt Egyesület” mintegy 1200 községben rendszeres egészségügyi kirendeltségeit azonnal a községek rendelkezésére bocsátja, akkor talán elszomorodunk egy kisére, ha meggondoljuk, hogy a mi magyarországi Vöröskereszt Egyesületünkről legfeljebb csak annyiban hallunk hébe-korban valamit, hogy a bizottságok hölgyei valami táncmulatság-félét rendeznek vagy amikor a lapok kitüntetési rovataiban olvassuk, hogy ezt, vagy amaszt az előkelő urat ellentengernagyi rangban fő-, vagy alvédővé nevezték ki.

Népek fejlődés történetében kétségtelesen a legfőbb szerepre hivatott a betegápolásügy, csodáljuk, hogy szociológusaink e térre még nem terjesztették ki figyelmüket; különösen nem abban az irányban, hogy tisztultabb gondolkodási módoknak megfelelően, különösen a falusi betegápolásügy szervezését gyakorlatilag is közremunkálták és előbbre vitték volna.

A magyar nép zömét a földművelők és a földműveléssel foglalkozók adják ki és csodálatos, hogy főként ez a néposztály van közegészségügyileg legjobban elhanyagolva, holott az országos betegápolási adó terheit ez a néposztály ugyancsak jelentékeny mértékben viseli.

Községi- és körorvosok helyzete rendezetlen, holott néhány év múlva ugyancsak nagy tömegben kerül ki a fiatal orvos-nemzedék az egyetemről, ahol tudvalevőleg az idén már a medikusok száma felülhaladta a jogi pályákra készülő létszámát; itt van tehát az időpont, amikor orvos-hiányról már beszélni nem lehet, csupán arról, hogy igenis az az orvos végre is első sorban saját megélhetését keresi és ezért telepszik le a kulturközpontokat képező városokban és nem fog magától önmagát feláldozva, olyan helyekre vonulni, ahol a betegápolásügy rendezetlenségénél fogva, tudását, jó akaratát nem érvényesítheti.

Földművelő népünk szinte védtelen egyes vidékeken az esetleg fellépő járványok ellen, a tüdővész elleni védekezés körül kifejtett akció is ma még nagyon kicsinyes mert nincs kiterjesztve éppen a mezőgazdasági rétegekre, szükséges tehát, hogyha már az állam nem tud vagy nem akar a fenti irányban eredményes munkát végezni, a társadalom figyelme híressék fel ezekre a jelenségekre akkor, amikor még annak ideje van, amikor még tervszerű munkálkodás megindításával lehetségesnek látszik mindazokat a hiányokat pótolni, melyeket a múltban mulasztottunk.

Színes képek.

— A „Budapest” heti krónikája. —

A magyar Kánaán
S míg tömök, hizlalják
Inog Árpád apánk
Ezeréves tölgye.

Gyökerét és törzsét
Ezer féreg rája,
S hallik már a varjak
Rémes károga.

Hivalkodik, aki
Való csak ostonra,
S körül a sok »barát»
Készül már a torra.

Képmutató család
Diadalt ül egyre
S gyászos vakság éje
Borul agyra, szemre.

A hont védők karja
Lehanyatlott régen
És nincsen itt Enver,
Ki tegyen merészen.

Hol van a vihar, mely
E tölgyet megrázza,
Hol a megújulás
Harc tüze, láza?

Hol van a zivatar
Mely villámot szórja
S a sok nemzetgyilkost
Sujtsa sárba, porba?

Hol a tisztító tűz?
Hol van, merre késik?
Nem elég, hogy vannak,
Akadnak még — Désyk.

Nem elég, ha Kossuth
S Apponyi a zászlót
Tartják s megbélyegzik
A fő panamázót.

Nem elég a vezér,
Nem elég a látnok,
Förgeteg kell ide,
Pusztító orkánok.

Melyek azt, ki gonosz,
Kiben nincs egy szikra
Jó. Pokol tüze
Rugják, lökjék vissza.

Vihar kell, söpörni
Azt a sok förtelmet,
Ami megmérgezett
Lelket és értelmet.

Teste, hogy alig van
Már, ki tisztán lásson
S lelke meginduljon,
Ennyi pusztuláson.

Lássa, mint megejtik a
Becsületet törbe
S miként tör a gazság
Bántatlan előre.

S míg tömök, hizlalják
Az elődsi fajtát,
Elveszik a népnek
Utolsó falatját.

Tudova, hol inség van
Nincs ott ellentállás
S zavartalan folyhat
Az ország-herdálás.

Jöjjön végítélet
És tüzes zsarátnok,
Hogy magja is vesszen,
Aki hűtlen, álnok.

Történelem, élet
Fülünkbe harsogják:
Ahol nincsen erkölcs,
Elvész ott az ország.

Irmag.

HIREK.

— **Székely Testvérek!** A védtelenek, az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendithetetlen előharcosa már 18 hosszú esztendő óta a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaélésről lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserű kenyér mellett maradt, míg annyian bőséges kincsekben könyökgig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az ármány, az irigység, a rosszakarát ezer nyilait röpitették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törtek, de mindannyiszor üldözői voltak a vesztesek, a megsegyenültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Udvarhely«-nek a tisztesség határain belől követett iránya lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy e vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzívebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség legsajátabb érdeke, amelyet jövőben is szolgálni kíván. Kérjük tehát az előfizetés megújítását és a hatalom elnyomásával szemben az igazságot s becsületes hazafiságot hirdető lapunk támogatását és terjesztését.

OLVASSUK és terjesszük a függetlenségi lapokat, ezek védik jogainkat, küzdenek a hazáért!

— **A közoktatásügyi miniszter** állásáról lemondott, mert megundorodott attól a fertőtől, amelyet Lukács miniszterelnök pénzügyi manipulációi felhárítottak. Gróf Zichy János tehát követi az igazságügyminisztert, Székely Ferencet, aki Lukácsot politikai becsstelenséggel vádolta. Példátlan cinizmus kell ahhoz, hogy ezek után is a kormányelnök helyén maradjon. Különben Bécsből már mint befejezett tény emlegetik Lukács bukását.

— **Dr Császár Karoly**, Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőségének fizetés nélküli tollnokát, a vallás- és közoktatásügyi miniszter a XI. fizetési osztály 3. fokozatába rendes tollnoknak nevezte ki.

— **A választói törvényjavaslatot** — hír szerint — hétfőn beterjesztik a képviselőházban.

— **Székely ipari kirendeltség.** A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara közli, hogy Beöthy László kereskedelmiügyi miniszter a székely ipari miniszteri biztosságot Dr Bernády György marosvásárhelyi főispán személyében kinevezte és a kirendeltség szervezését elvben elhatározta. A kamara a kérdés általánosabb ismertetése, kiterjesztése és egyben tisztázása céljából vita-estélyeket rendez Marosvásárhelyt s azokat e hó 21-én már meg is kezdte. Az első előadó: Dr Köllő Ignác, Marostordavármegye alispánja volt. A további előadásokat folyó évi március 7-én László Gyula kamarai m. titkár, március 21-én Szende Pál, az O. M. K. E. titkára, április 4-én Aschenbrenner József felső kereskedelmi iskolai tanár, április 18-án ifj. Császár Lajos építész, kamarai tag, május 2-án Sz. Szakáts Péter kamarai titkár fogja megtartani. Az előadások a jelzett napokon d. u. 5 órakor kezdődnek a kamara székházában és minden egyes előadást vita alá bocsátanak s ahhoz a jelentkezés sorrendjében bárki hozzá szólhat. A »Székely-Udvarhely« korábban már elmondotta véleményét ez előadásokról. Reméljük, hogy majd sor fog kerülni a perifériákra is. Mert hát a hegy igazán nem mehet Mahomedhez, hanem nekik kell elmenjen a hegyhez...

— **Az E. M. K. E.** összes vagyona mult év december 31-én 3,603.417 K 30 fillér volt.

— **Szénne égett öreg asszony.** Borzalmas halállal mult ki Rava, udvarhelyvármegyei községben özv. Bálint Istvánné szül. Urszuly Mariai. A 64 éves öreg asszony egyedül lakott. E hó 16-án este egyik rokona meglátogatta a különben betegeskedő asszonyt. A rokon tiszteletére felkelt agyából és a tűz mellé ült. Ottmaradt akkor is mikor a rokon eltávozott. Hiszen egyedüli voltában, oly ritkán élvezhette öreg tagjainak felmelegedését a vigan pattogó tűz mellett. Bizonyára elszundikált a szegény anyóka és ruhája tüzet fogott s így történhetett meg rettenetes halála, melyet másnap reggel borzalommal állapítottak meg. Ugyanis az öreg asszony szénne volt égve a kályha előtt. A községi bíróságon azonban március végéig a gyümölcs-fák kártékony hernyóit kiirtsa. A galagonyapille és a sárgafarkú pillangó március végéig már annyira elszéled, hogy a gazda célt nem ér, ha az irtást még ennek a hónapnak a végén el nem kezdi. Az irtás kötelezettsége azonban a cserebogarakra, a marokkói sáskára, a vértetűre, a darazsakra és a répapusztító bogarakra is vonatkozik s a községi elöljáróknak az irtási munkálatok ellenőrzésénél a legnagyobb szigorúsággal kell a miniszteri rendelet szerint eljárniok. A miniszter közegei a rendelet végrehajtását figyelemmel kísérik s mulasztás esetén a legszigorubb megtorlásról fognak gondoskodni.

— **Temetkezési egyletek megrendszabályozása.** Az új biztosítási törvénnyel kapcsolatban a belügyminiszteriumban tervezet

készül a falusi u. n. temetkezési egyletek megrendszabályozására. Az új és tervbe vett rendelkezések szerint ezen egyletek rendes halálesetre szóló biztosító intézeteknek fognak tekintetni és meg fogják tőlük követelni rendes biztosítéki alap kimutatását. Ha ilyen nem fognak felmutatni tudni, azokat irgalmatlanul fel fogják oszlatni. Az új biztosítási törvény szerint ezek a megmaradó temetkezési és leánykiházasító egyletek is az országos biztosítási hivatal felügyelete alá fognak tartozni. A biztosítéki alap a törvény szerint 200,000 korona. Ideje volna tehát, ha ezek a temetkezési társulatok érdekeik megóvása céljából már most egy országos tömörülést készítenének elő s egymásközött szövetséget létesítenének tagjaik érdekében.

— **A városfalvi ifjusági egyesület** ez évi március 8-án, saját penztára javára, műkedvelői színelőadással egybekötött táncmulatságot rendez személyenkint 1 K, 80 f és 60 filléres belépési díjakkal. Előadják a »Tót leány« című eredeti népszínművet: Gál Lajos, Szabó Julis (külső), Hegyi Dénes, László Lina, Szabó Eszaiás, Szabó Béla, Szabó Irén, Gál Ilona, Jakab Ferenc, Szabó Julis (belső), Barta Bálint, B. Vas Ferenc, K. Vas Ferenc, Gál Domokos, Gál Dénes, Gál Ilona, Vas Mari.

— **A rendőrségtől elszökött cigányok** tovább garázdálkodnak. E hó 21- és 25-ikére virradó éjszakákon már Fehéregyházán és Dános községben követtek el többszörös betörést. A merész cigányokat most a keresdi csendőrség keresi, de bizony ők is nehezen, vagy sehogy sem találják. A hírhedtté vált betörők személyleírását sikerült feljegyeznünk és azt a következőkben közöljük: Lakatos-Sztojka György (csukore) 28-32 év körüli, vadházasságban él Boe Máriával; Somogy megye, Gölle községi illetőségű. Kóbor cigány, többszörös betöréses lopással terhelve. Közép termetű, erős testalkatu, 160—165 cm. körüli magas; haja, bajusza, szemöldöke fekete és gondozatlan, szeme dióbarna; orra, szája rendes, arca kerekded, ajka kerek, homloka rendes. Különös ismertető jele, hogy baloldali metszőfog hiányzik. Szakála borotvált. Megszökekor szürke csikos nadrágot, fekete báránnybőr sapkát, barna kopott kabátot viselt és lábbeli nélkül volt. Az előbbinek testvéröccse; Lakatos Sztojka János (Kalló) 20—22 éves, vadházas Kovács Lulugyával, nyulánk termetű, 170 cm. magas; haja, bajusza, szemöldöke fényes fekete, szeme fekete, arca hosszukás barna; szája, orra rendes, álla kerek, homloka alacsony, fogai épek, nézése mogorva, szúrós tekintetű. Megszökekor fekete bársony kalapot, fekete plüsch kabátot, szürke csikos nadrágot viselt és meztelen lábbal volt.

— **A tavaszi hernyóirtásra** talán egy esztendőben sem volt olyan nagy szükség, mint az idén. A mult esztendőben, különösen az Alföldön, a sok kártékony gyümölcs-pusztító rajzásának az időjárás nagyon kedvezett s ha a gazdaközönség el akarja kerülni a termését fenyegető rovar- és lepkekárokat, a folyó év tavaszán a hernyóirtásra a legnagyobb erővel kell előkészülnie. Ezt rendeli el a földművelésügyi kormány is az 1894. évi XII. t.-c. értelmében. Megköveteli, hogy minden birtokos rügyfakadás előtt, legkésőbb azonban március végéig a gyümölcs-fák kártékony hernyóit kiirtsa. A galagonyapille és a sárgafarkú pillangó március végéig már annyira elszéled, hogy a gazda célt nem ér, ha az irtást még ennek a hónapnak a végén el nem kezdi. Az irtás kötelezettsége azonban a cserebogarakra, a marokkói sáskára, a vértetűre, a darazsakra és a répapusztító bogarakra is vonatkozik s a községi elöljáróknak az irtási munkálatok ellenőrzésénél a legnagyobb szigorúsággal kell a miniszteri rendelet szerint eljárniok. A miniszter közegei a rendelet végrehajtását figyelemmel kísérik s mulasztás esetén a legszigorubb megtorlásról fognak gondoskodni.

Udvarhelyvármegye Nemes Családjai. Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Míg a készlet tartapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok címereivel illusztrált mű, igen becses családtörténeti adatokat tartalmaz.

Lakást keresek.

Székelyudvarhelyt, lehetőleg a Kossuth-utcában vagy közelében két szoba, konyha és mellékhelyiségek-ből álló lakást keresek március 1-ére, esetleg április 24-től. Cím e lap kiadóhivatalában.

Árverési hirdetmény

A székelyudvarhelyi róm. kath. lelkészi hivatal közhirrre teszi, hogy a székelyudvarhelyi 142. sz. tjkvben 2260/5 hr. sz. alatti 2 hold 900 öl kiterjedésű kaszálót, a 2333. hr. sz. alatti 1 hold 1200 öl kiterjedésű budváralji szántót s ugyancsak a budváralján levő s 2334, 2336, 2344, 2353, 2355, 2357 és 1359 hr. szk. alatti összesen 41 hold 45 öl kiterjedésű szántók és kaszálókat;

továbbá a szombatfalvi 149. sz. tjkvben 301, 302, 316. hr. szk. alá felvett s a telek pataka dűlőben a vasutvonal mellett, ennek északi oldalán elterülő szántó és kaszálót;

a székelybethlenfalvi 189. sz. tjkvben 496. hr. sz. alatti, a vámbáz és Háberstumpf Károly telke mellett szántót, ugyancsak az 1298 hr. sz. alatti a ref. temető mellett szántót s végül a 2337. hr. sz. 24 hold 494 öl kiterjedésű u. n. paprétt nyilvános árverés útján haszonbérbe adni szándékozik.

Első sorban az összes itt felsorolt ingatlanoknak egyszerre, egy leütéssel való bérbeadása fog megkíséreltetni, de amennyiben ezért évi 4000 koronán felüli összeg meg nem ígérteinek, külön-külön fognak az egyes csoportokban megjelölt jószágtestek árverés alá bocsájtatni.

Ez esetben a kikiáltási árak, melyen alól az egyes csoportok bérbe nem adatnak, a következők lesznek:

a 2260/5. nagylaki kaszáló (2 hold 900 öl) kikiáltási ára évi 200 korona;

a 2333 budváraljai kaszáló (2 h. 900 öl) kikiáltási ára évi 200 korona;

a 2334, 2336, 2344, 2353, 2355, 2357, 2359. hr. szk. a. (41 h. 45 öl) szántók és kaszálók kikiáltási ára évi 1200 K;

a 2337. hr. sz. a. rét (24 h. 494 öl) kikiáltási ára évi 2000 K;

a szombatfalvi 149. sz. tjkvben 301, 302, 316. hr. szk. a. ingatlanok kikiáltási ára évi 800 korona;

az 1298. hr. sz. szántó kikiáltási ára 160 korona;

a 496 hr. sz. a. kikiáltási ára évi 160 korona;

Bérleti idő a jelen gazdasági évvel kezdődő s egymásutáni 6 év.

Kiköti azonban az egyház, hogy a szombatfalvi, bethlenfalvi és a székelyudvarhelyi ingatlanok közül a ref. temető mellett szántót esetleg még a bérlet alatt eladja, bérlet köteles lesz a kibérelt ingatlanokat minden kártérítési igény nélkül, azon gazdasági év végével, melyben az eladás megtörtént az új vevő rendelkezésére bocsájtani. Bérlet köteles a bérleti szerződés kiállításával járó költségeket hordozni.

Felhívtnak mindazok, kik ezen ingatlanokat kibérelni akarják, hogy írásbeli zárt ajánlataikat vagy az összes ingatlanokra, vagy a fent megjelölt külön csoportokra **folyó évi március hó 9-ikéig**, a helybeli Plebánia hivatalhoz nyújtják be, vagy pedig ugyanezen határnap reggeli 9 órakor a helybeli róm. kath. plebánia hivatali helyiségében megtartandó nyilvános árverésen ajánlataikat élőszóval tegyék meg.

Székelyudvarhely, 1913. febr. 24.

Pál István,
apát-plebános.

Hirdetmény.

Szegesvár városának kormányhatóságilag engedélyezett

tenyész-állatvásár

folyó évi március hó 13-án fog az új marhavásártérten megtartatni.

A vásár alkalmával a város által díjak 700 K összegben fognak kiosztatni.

Helypénzek vagy más díjak nem szedettek.

Díjakban csakis azon Nagyküküllő vármegyei tenyésztők részesíthetők, kik bizonyítvánnyal igazolják, hogy a díjazandó állat legalább háromnegyed év óta birtokukban van.

A városi tenyész-állatvásárral kapcsolatosan a segesvári járási főszolgabíró külön hirdetménye szerint járási tenyész-állatdíjazás is fog megtartatni.

A marhalevél feltétlenül elhozandó.

A vásár alkalmával községek és földbirtokosok tenyész-állatokban szükségletüket fedezhetik.

Szegesvár, 1913. évi február hó.

A városi tanács.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Eternit pala a jelenkor legtekélyesebb tetőfedő anyaga.

Eternit pala működő rendkívül szilárd, ruganyos, csekély súlyu, fagymentes, tűzbiztos és vihartálló.

Eternit pala évek óta használatban van mint tetőfedő anyag mindenütt, még a legkedvezőtlenebb éghajlati viszonyok között is fényesen bevált, ott is hol más tetőfedő anyaggal semmi kép sem lehetett boldogulni.

Eternit pala könnyűségénél fogva kiválóan alkalmas szalma, bádoggal kátrányozott tetők átfedésére, mert nem igényel erősebb tetőszerkezetet.

Eternit pala fedések javításmentesek.

Eternit pala jelenlegény szigetelésénél fogva nyáron hűvösebb más fedésnél s ezért gazdasági épületek fedésére is rendkívül alkalmas.

Eternit fedéseket vállal:

JAKOBOVITS ARTHUR

fiókja

SZÉKELYUDVARHELY,

Bethlen-utca 41. sz.

és szívesen szolgál tetősikrajzok beküldése ellenében díjmentesen költségvetéssel.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

B O R !

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi boraagykereskedőné

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Magyar Könyviteli Folyóirat.

Havi szaklap a számvitel ismeretek fejlesztésére

Gyakorlati Könyvelő

rendes havi melléklettel. Az ipari és kereskedelmi könyvitel megismerésére, legújabb és legjobb módszerek alapján. Szerkesztőség és kiadóhivatala Budapest, IX., Mester-utca 27. sz. Kérjen azonnalmutatvány-számot, melyet ingyen küld a kiadóhivatal.

1732—1913. évkvi.

Hirdetmény.

Zetelaka községre nézve az 1892. XXIX. t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekkönyvekbe való bejegyzése és a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetve, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c. 15. és 17. §-ai alapján ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában és az 1891. XVI. t.-c. 15. § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. XXXVIII. t.-c. 7. § a és az 1891. XVI. t.-c. 15. § b) pontja alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési kereseteket hat hónap alatt vagyis az 1913. évi szeptember hó 5 napjáig bezárólag telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be; mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. XXIX. t.-c. 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt vagyis az 1913. évi szeptember 5-ik napjáig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-c. 16. § a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a tkvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1913. évi szeptember 5-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy mennyiben azokhoz egyszersmind másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a tkv hatóságnál át vehetik.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1913. febr. 19.

Mihály János s. k. kir. tszéki bíró

A kiadmány hitelül:

Dósa kir. tszéki telekkönyvvezető

ÉRTESETÉS.

Üzlet átalakítás miatt

a raktáraimban levő összes férfi és női divatárucikk, készruhák, cipők, fehérneműk, kalapok, terítők, függönyök stb. árait tetemesen leszállítottam s így ritka alkalmu bevásárláshoz módot nyújtok a mélyen tisztelt vevőközönségnek. Ezen alkalmat most tessék felhasználni.

Tisztelettel:

Szenkovits János Utóda.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt